

კეკელიძე საქართველოს წინააღმდეგ
საჩივარი № 2316/09

გადაწყვეტილება

19 იანვარი 2019

ფაქტები: მომჩივანი, გოჩა კეკელიძე არის საქართველოს მოქალაქე, რომელიც დაიბადა 1977 წელს და ცხოვრობს ბათუმში.

ბატონი კეკელიძე 2008 წლის 2 სექტემბერს დააკავეს (მეგობართან ერთად) ბათუმში შსს-ის სოდის სამმართველოს თანამშრომლებმა ნარკოტიკული საშუალების უკანონო ფლობის ეჭვის საფუძველზე. მისი მხრიდან ფიზიკური წინააღმდეგობის გაწევის შედეგად, მან მიიღო დაზიანებები როგორც სახის არეში, ასევე ორივე ფეხზე. დროებითი დაკავების იზოლატორში გადაყვანისას, საჭირო გახდა მალევე სასწრაფო დახმარების გამოძახება. მომჩივნის ბათუმის საავადმყოფოში შემოწმებისას, მას დაუდგინეს ზედა ყბის უბის მოტეხილობა და ტვინის შერყევა, იკვეთებოდა ასევე ჩალურჯებები მკერდისა და წელის არეში და მწვავე დასიება მომჩივნის სახეზე. შემდეგ ის დააბრუნეს დროებითი დაკავების იზოლატორში.

რაც შეეხება გამოძიების მიმდინარეობას, აღსანიშნავია, რომ მომჩივნის დაკითხვის შემდეგ, გამომძიებელმა დაკითხა დროებითი დაკავების იზოლატორის ორი თანამშრომელი, რომლებმაც დაადასტურეს, რომ მომჩივანი მათთან მრავალი დაზიანებით მოიყვანეს. თუმცა, გამომძიებლის მხრიდან ამ კუთხით რაიმე დამატებითი დეტალები არ გამოკვეთილა, განსაკუთრებით კი დაკავებაში მონაწილე პოლიციის ოფიცრების იდენტიფიცირების თვალსაზრისით. მომჩივნის ადვოკატმა საჩივრით მიმართა გენერალურ პროკურატურას. მან ხაზი გაუსვა გამოძიების არაეფექტურობას და დამნაშავეთა ამოსაცნობად მოითხოვა ამოცნობის ჩატარება და მიმდებარე ტერიტორიის ვიდეოკამერების ჩანაწერების გამოთხოვა. მას განუცხადეს, რომ გამოძიება ჯერ კიდევ მიმდინარეობა, ხოლო ვიდეო ჩანაწერების მოპოვება შეუძლებელი იყო, ვინაიდან იმ დღეს კამერები არ ფუნქციონირებდა.

კონვენციის მე-3 მუხლის საგარეუდო დარღვევა

წინამდებარე საქმეში მომჩივანი დავობდა, რომ დაკავებისას პოლიცია მას არასათანადოდ მოეპყრა და აღნიშნულთან დაკავშირებით ეფექტური გამოძიება არ ჩატარებულა. ის დაეყრდნო კონვენციის მე-3 მუხლს, რომლის მიხედვით:

„არავინ არ შეიძლება დაექვემდებაროს წამებას, არაადამიანურ ან დამამცირებელ მოპყრობას ან დასჯას.“

სასამართლოს შეფასება

(i) *დაკავების დროს მომჩივნის მიმართ საგარეუდო არასათანადო მოპყრობა*

სასამართლოს დაკვირვებით, სახეზეა მტკიცებულება, რომ მომჩივანმა მიიღო მრავალი სერიოზული დაზიანება, მათ შორის მარჯვენა ზედა ყბის მოტეხილობა. შედეგად, უნდა შეფასდეს, იყო თუ არა ფიზიკური ძალის გამოყენება „მკაცრად აუცილებელი“ კონვენციის მე-3 მუხლის მატერიალურ-სამართლებრივი ასპექტის შესაბამისად.

სასამართლო აღნიშნავს, რომ მოცემულ საქმეში პოლიცია მოქმედებდა წინასწარ დაგეგმილი ოპერაციის ფარგლებში, რომელშიც მონაწილეობდა ათზე მეტი შეიარაღებული ოფიცერი. არაფერი მიუთითებდა იმ გარემოებაზე, რომ მომჩივანი პოლიციელებისთვის პოტენციურ საფრთხეს წარმოადგენდა. მეტიც, პოლიციის შესაბამის ოქმებზე დაყრდნობით, მომჩივანს გაქცევაც არ უცდია. ის გადმოიყვანეს მანქანიდან და დაუყოვნებლივ ძირს დააწვინეს. არც ერთ ეტაპზე არ ყოფილა მტკიცება იმის თაობაზე, რომ რომელიმე პოლიციის ოფიცერი დაშავდა, რაც შესაძლოა რელევანტური ყოფილიყო იმის შესაფასებლად, მომჩივანმა სინამდვილეში მიმართა თუ არა ძალადობას. მოცემულ გარემოებებში, განსაკუთრებით კი ოპერაციის წინასწარი დაგეგმილი ხასიათის, მომჩივნის მიერ მიღებული დაზიანებების სიმწვავისა და სიმრავლის და ასევე, იმ ფაქტის გათვალისწინებით, რომ ოფიცრები რაოდენობრივად ბევრად აღემატებოდნენ შეუიარაღებელ მომჩივანსა და მის მეგობარს, მათ მიერ გამოყენებული ზომა დაკავების პროპორციულ ღონისძიებად ვერ მიიჩნევა.

სამი დაკითხული ოფიცრის ჩვენებაზე დაყრდნობით, მომჩივანი წინააღმდეგობას უწევდა მათ, თუმცა არცერთ მათგანს არაფერი განუცხადებია აღნიშნული წინააღმდეგობის დეტალებზე. შესაბამისად, კითხვები რჩება მომჩივნის შემუშავებული

თვალისა და სახის დაზიანების გამომწვევ ქმედებებსა და მათ საჭიროებასთან მიმართებით.

შედეგად, სასამართლო დაასკვნის, რომ მთავრობამ ვერ შეძლო დამაჯერებლად წარმოეჩინა, რომ ოფიცრების მიერ გამოყენებული ფიზიკური ძალა, რომელმაც მომჩივნის სხეულზე სერიოზული დაზიანებები გამოიწვია, არ იყო გადაჭარბებული. მომჩივნისთვის მიყენებული ტკივილის ბუნების გათვალისწინებით, ძალის ამგვარი გამოყენება წარმოადგენს არაადამიანურ მოპყრობას.

შედეგად, დაირღვა კონვენციის მე-3 მუხლის მატერიალურ-სამართლებრივი ასპექტი.

(ii) გამოძიების სავარაუდო არაეფექტურობა

უნდა აღინიშნოს, რომ გამოძიება დროულად დაიწყო, როგორც კი მომჩივნის ადვოკატმა შესაბამის უწყებას აცნობა მოცემული ინციდენტის შესახებ. თუმცა, სასამართლოს სერიოზული ეჭვები აქვს იმასთან დაკავშირებით სრულყოფილად ჩატარდა თუ არა გამოძიება.

აღსანიშნავია, რომ შესაბამის უწყებას დიდი ძალისხმევა არ გამოუჩენია, რათა მოეპოვებინა დამატებითი მტკიცებულებები და მოეძიებინა მოწმეები. მიუხედავად იმისა, რომ ინციდენტი მოხდა დღის შუქზე, ბათუმის ცენტრალურ ნაწილში, გამომძიებელმა მხოლოდ დაკითხა მომჩივანი, მისი მეგობარი, დაკავების მონაწილე პოლიციის სამი ოფიცერი და დროებითი იზოლატორის ორი თანამშრომელი.

გამომძიებას ასევე მიზნად არ დაუსახავს, შეეფასებინა მიღებული დაზიანებებისა და მომჩივნის მიერ გაწეული წინააღმდეგობის, თუ ჰქონდა მას ადგილი, პროპორციულობა. ჩატარებულ ექსპერტიზას არ განუხილავს საკითხი, პოტენციურად შესაძლებელი იყო თუ არა, მომჩივანს მიეღო ყველა აღნიშნული დაზიანება სახით მიწაზე წოლისას. ასევე გამოძიების ყურადღების მიღმა დარჩა მომჩივნის განცხადება იმის შესახებ, რომ მისი ცემა გაგრძელდა სოფლის განყოფილებაში, სადაც ის შვიდი საათის განმავლობაში იმყოფებოდა.

საბოლოოდ, გამოძიება მომჩივნის დაკავებასთან დაკავშირებით მიმდინარეობდა ათ წელზე მეტი ხნის განმავლობაში. აღნიშნულთან მიმართებით, მთავრობას ახსნა-განმარტება არ წარმოუდგენია. იღებს რა მხედველობაში ზემოხსენებულ გარემოებებს, სასამართლო მიიჩნევს, რომ გამოძიება მომჩივნის მიმართ არასათანადო მოპყრობის თაობაზე არ იყო სრულყოფილი, ადეკვატური ან ეფექტური.

შესაბამისად, დაირღვა კონვენციის მე-3 მუხლის პროცედურული ასპექტი.

საჩივრის დანარჩენი ნაწილი

მომჩივანი დავობდა, რომ სახეზე იყო კონვენციის მე-5 მუხლის დარღვევა მისი უკანონო წინასასამართლო პატიმრობის საფუძველზე. მან ასევე კითხვის ნიშნის ქვეშ დააყენა მის წინააღმდეგ განხორციელებული სისხლისსამართლებრივი სამართალაწარმოების შესაბამისობა კონვენციის მე-6 მუხლთან.

სასამართლო, მის ხელთ არსებული საქმის მასალების გათვალისწინებით, ადგენს, რომ მომჩივნის პრეტენზიები კონვენციის მე-5 მუხლისა და მე-6 მუხლის 1-ლი პარაგრაფის საფუძველზე მოცემული დებულებებით გათვალისწინებულ სადავო საკითხს არ წამოჭრის და უნდა გამოცხადდეს მიუღებლად, როგორც აშკარად უსაფუძვლო, კონვენციის 35-ე მუხლის მე-3 პარაგრაფის „ა“ პუნქტსა და მე-4 პარაგრაფზე დაყრდნობით.

კონვენციის 41-ე მუხლის გამოყენება

მომჩივანს არ წარუდგენია მოთხოვნა სამართლიანი დაკმაყოფილების თაობაზე. სასამართლო, შედეგად, მიიჩნევს, რომ მისთვის რაიმე მოცულობის თანხის მიკუთვნების საჭიროება არ არსებობს.

აღნიშნულის საფუძველზე, სასამართლო, ერთხმად

აცხადებს საჩივარს მომჩივნის მიმართ სავარაუდო არასათანადო მოპყრობისა და გამოძიების არაეფექტურობასთან მიმართებით მისაღებად და საჩივრის დანარჩენ ნაწილს მიუღებლად.

ადგენს, რომ დაირღვა კონვენციის მე-3 მუხლის მატერიალურ-სამართლებრივი ასპექტი.

ადგენს, რომ დაირღვა კონვენციის მე-3 მუხლის პროცედურული ასპექტი.